

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้สื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีรูปแบบการวัดผลครั้งเดียว (One-shot Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากยอดผู้จดทะเบียนแพ็คเกจแบบลิคเบอร์รี่ของเอไอเอส พบว่า มีจำนวนรวมแล้วกว่า 60,000 คน (Positioning, ตุลาคม 2552)

จากจำนวนประชากรดังกล่าว เมื่อใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดให้ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 0.05 จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยแทนค่า	n	=	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร เท่ากับ
	e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{60,000}{1 + 60,000 \cdot (0.05)^2} \\ &= 397 \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 400 คน

3.2 การสุ่มตัวอย่าง

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเก็บข้อมูลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่ต่างๆ เช่น อาคารสำนักงานทั้งภาครัฐและเอกชน, สถาบันการศึกษา ตลอดจนบริเวณห้างสรรพสินค้าต่างๆ ทั้งนี้ มีการใช้คำถามคัดเลือกผู้ตอบในเบื้องต้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่มาแล้วเป็นเวลาน้อยที่สุด 1 เดือนจนถึงปัจจุบัน

3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และชนิดปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ทั้งหมด 4 ตอน โดยแบ่งโครงสร้างของแบบดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้สอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close-ended response question) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ใช้วัดพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคม โทรศัพท์แบบลิคเบอร์รี่

มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close-ended response question) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ใช้สอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต

มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราประเมิน (Rating Scale) โดยกำหนดระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

กิจกรรมของรูปแบบการดำเนินชีวิต	ระดับคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Response Question)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เบื้องต้นผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยได้ค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนในการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องและ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Item Objective Congruence Index (IOC) และตัดคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป จากนั้นนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของ Conbrach โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 40 ชุด ซึ่งมีข้อกำหนดว่าแบบสอบถามที่จะใช้เก็บข้อมูลจริงนั้นจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.7 ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และใช้ (Chi-square) ค่าสถิติสำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป (f-test) ค่าสถิติสำหรับทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากหนังสือเอกสาร ตำราวิชาการ รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของผู้ศึกษาที่ได้ทำไว้ก่อน โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้สำหรับกำหนดแนวทางการศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากผู้บริหารในภาคีในการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกพื้นที่บริเวณอาคารสำนักงานทั้งภาครัฐและเอกชน, สถาบันการศึกษา ตลอดจนบริเวณห้างสรรพสินค้าต่างๆ ที่พบว่ามีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ โดยทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2553 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 30 วัน
2. มีผู้ช่วยเก็บข้อมูลจำนวน 4 คน กระจายกันออกไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งผู้ช่วยเหล่านี้จะทำหน้าที่ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสำรวจ อธิบายนิยามศัพท์ต่างๆ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างการเก็บข้อมูล
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อความพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคม

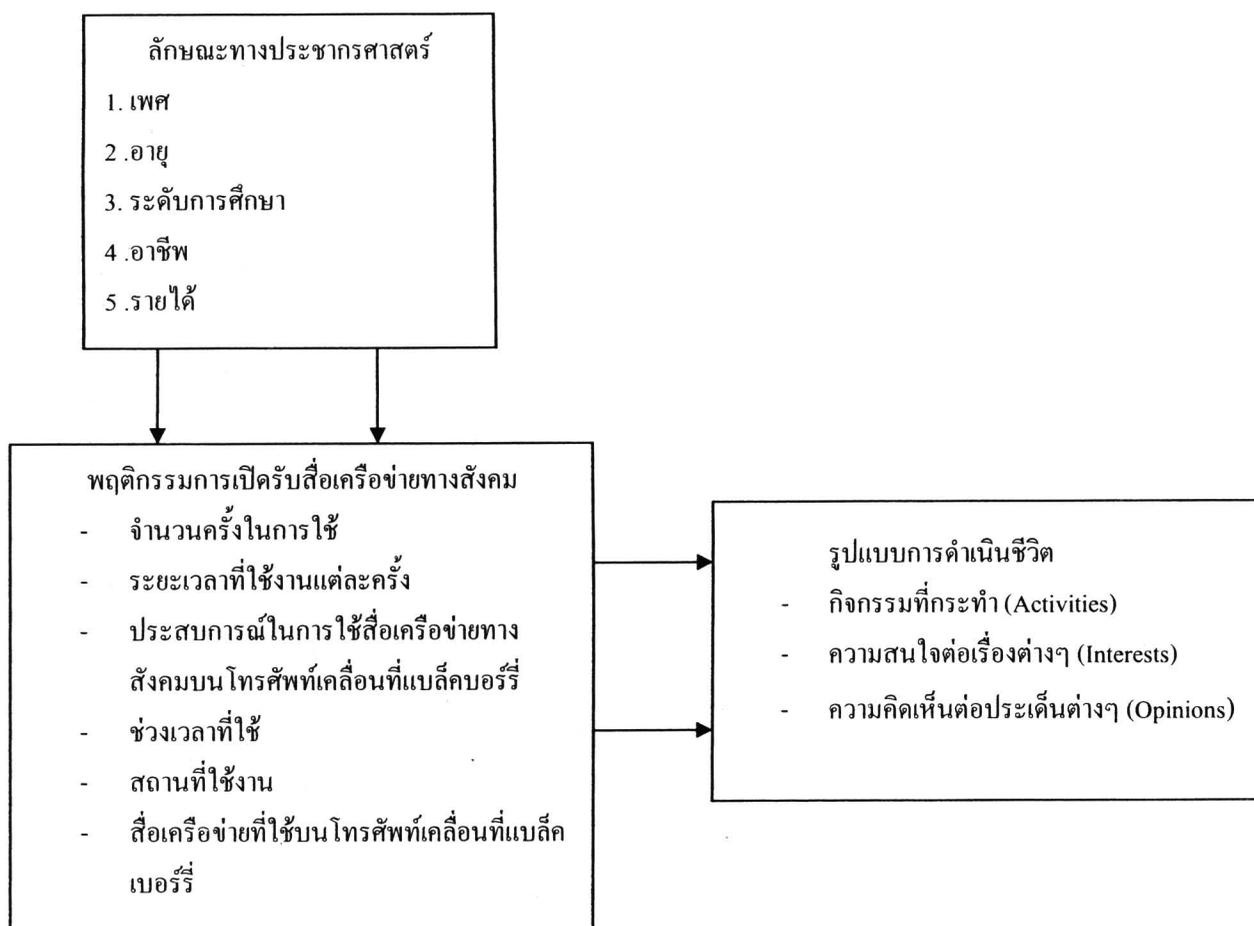
1. จำนวนครั้งในการใช้
2. ระยะเวลาที่ใช้งานแต่ละครั้ง
3. ประสิทธิภาพในการใช้สื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์มือถือแบบลิคเบอร์รี่
4. ช่วงเวลาที่ใช้
5. สถานที่ใช้งาน
6. สื่อเครือข่ายที่ใช้บนโทรศัพท์มือถือแบบลิคเบอร์รี่

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคม

1. จำนวนครั้งในการใช้
2. ระยะเวลาที่ใช้งานแต่ละครั้ง
3. ประสบการณ์ในการใช้สื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์มือถือแบล็คเบอร์รี่
4. ช่วงเวลาที่ใช้
5. สถานที่ใช้งาน
6. สื่อเครือข่ายที่ใช้บน โทรศัพท์มือถือแบล็คเบอร์รี่

ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร
กรอบแนวคิด



3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมแตกต่างกัน และ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมที่แตกต่างกันส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบลิคเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน โดยหา ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นค่าสถิติที่บอกถึงสัดส่วนจำนวนต่อร้อย

$$\% = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ % แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวน

n แทน จำนวนทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ ค่าคะแนนตัวหนึ่งซึ่งเกิดจากการเอาค่าคะแนนทุกตัวมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนของคะแนนทั้งหมด

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ยของตัวอย่าง

$\sum X_i$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คือ ค่ารากที่สองของผลรวมของความแตกต่างระหว่างข้อมูลดิบกับค่าเฉลี่ยกำลังสองหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด



$$S.D = \frac{\sqrt{n \sum X^2 - (\sum X)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยยะสำคัญทางสถิติ 0.5 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรในสมมติฐานต่างๆ สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ ประกอบด้วยสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เพศของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถี่และความแปรปรวน (Chi Square)

สมมติฐานข้อที่ 1.2 อายุของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถี่และความแปรปรวน (Chi Square)

สมมติฐานข้อที่ 1.3 ระดับการศึกษาของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถี่และความแปรปรวน (Chi Square)

สมมติฐานข้อที่ 1.4 อาชีพของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถี่และความแปรปรวน (Chi Square)

สมมติฐานข้อที่ 1.5 รายได้ของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบล็คเบอร์รี่ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถี่และความแปรปรวน (Chi Square)

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเคลื่อนที่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 2.1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเคลื่อนที่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานครด้านจำนวนครั้งในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติสำหรับทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (f-test)

สมมติฐานข้อที่ 2.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเคลื่อนที่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานครด้านระยะเวลาในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติสำหรับทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (f-test)

สมมติฐานข้อที่ 2.3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเครือข่ายทางสังคมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเคลื่อนที่ของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานครด้านประสบการณ์ในการใช้สื่อที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติสำหรับทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (f-test)

การประมวลผลข้อมูล

หลังจากเก็บแบบสอบถามครบตามจำนวน นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว จะทำการลงรหัส (Coding Sheet) และนำมาประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยด้วยการจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์ทางสถิติ